

Pompen of verzakken

Pompen of verzakken, is de titel van een boek dat ik heb geschreven over het Kleiwegkwartier. Vier jaar geleden verscheen het inmiddels volledig uitverkochte *Een eeuw Kleiwegkwartier*. *Pompen of verzakken* kan worden gezien als een vervolg.

De wijk is gebouwd in de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw. Voor die tijd was de bebouwing schaars en stonden de woningen vooral op de meer stevige stukken grond. Natuurlijk aan de Kleiweg, een kleidam van duizend jaar oud in het veengebied. Aan de Straatweg en nabij de Rotte, Rottekade en Kootsekade. Vrij snel na de Eerste Wereldoorlog komt de bouw opgang. Hillegersberg bouwt op het land tussen de Rotte en de Straatweg. Nu de Prinses Margrietaanbuurt. In Schiebroek bouwt men op het stuk dat ligt tussen de Kleiweg en de Schiebroekse Ringvaart. Nu de Edelstenenbuurt.

Tussen de Kleiweg en de Ceintuurbaan ligt een deel van de Bergpolder. Laaggelegen en drassig met nog een open veenput die *Het Lischwater* heet. Voordat er woningen worden gebouwd dempt men dit metersdiepe water met puin, huisvuil, zand en grond. In de jaren twintig verrijzen daar de woningen die nu de Bloemenbuurt-Oost vormt. Later bouwt men ook verder en ontstaat de Bloemenbuurt-West. Tussen de Elektroweg en de Straatweg ontstaat in het weiland de Gravenbuurt. Zo bleef er nog één stukje grond over. Tussen de Kleiweg en de Bergse Achterplas liggen wat tuinderijen rondom een veenput. Aan de plas ligt een houtzagerij gevestigd die afbrandt. Op dat terrein zijn de Laantjes gebouwd. En op de plek waar voorheen een touwslagerij lag, was een smid gevestigd. Alles verdween, de veenput gedempt en het Statenlaankwartier rondom de Christus Koningkerk wordt gebouwd. De wijk is compleet.

Na de Tweede Wereldoorlog wordt er gebouwd in de Schiebroekse polder, in de polder 110-Morgen en in het Molenaankwartier. De grond is er drassig en het oppervlaktewaterpeil wordt verlaagd. Het Kleiwegkwartier en Oud-Hillegersberg liggen hoger. Het grondwater zakt ook, net als het veen. Niet alleen omdat het inklinkt door droogte. Ook de druk van het gewicht van de bebouwing laat het veen zakken. In de jaren tachtig ontstaan er op verschillende plekken in de wijk problemen. Huizen verzakken op die plekken waar voorheen de veenputten lagen. Men denkt dat het aan het te lage grondwater ligt. De houten palen die de funderingen dragen zijn mogelijk de oorzaak. Het blijkt veel gecompliceerder te zijn.

Van lieverlee wordt duidelijk dat door een te lage grondwaterstand zich een stille ramp dreigt te voltrekken. In eerste instantie in de Bloemenbuurt waar in de Margrietstraat een heel blok verzakt. Maar ook in de Gravenbuurt en in het Statenlaankwartier, de Laantjes en het Schiereiland blijkt het grondwater te laag te staan. Eén van de oorzaken is de lekke riolen. Bij het vervangen van het riool is een drainageleiding aangelegd om het water af te voeren als het te hoog zou komen te liggen en overlast zou veroorzaken. Dat is niet gebeurd, het grondwaterpeil bleef te laag.

In de Bloemenbuurt bedachten bewoners: Als je door die leidingen water kan afvoeren kan je het ook aanvoeren. Dit idee bleek juist. Over deze oplossing gaat het boek.

Henk Koetsveld

De Wilgenring is er al ruim een kwart eeuw

Sandra Romijn geeft doelgroepenlessen in De Wilgenring (foto: Theo Joosten)

Sportcentrum De Wilgenring: de historie dat in 1996 zijn deuren opende, behoeft eigenlijk geen introductie. Ingeklemd tussen het tennispark en de Wilgenplaslaan, is het in de wijde omgeving bekend en bemind. De hoogste tijd dus om het complex weer eens onder de aandacht te brengen.

Ik spreek Sandra Romijn, werkzaam als *Sportmedewerker B* geeft zij doelgroepenlessen als aquarobics en aquafit aan diverse groepen. Ze is er al bijna vanaf het eerste uur bij want op 1 september viert ze haar 25-jarig dienstverband. 'Ik hoor intussen bij het meubilair', vertelt ze.

Na de verkoop van hun eigen sportschool kwamen Sandra en haar man Hans eigenlijk per toeval in aanraking met De Wilgenring. Zij gingen er allebei werken en stonden aan de wieg van het doelgroepenzwemmen. 'Dat heeft intussen een enorme vlucht genomen en wordt bij alle aangesloten zwembaden aangeboden.'

Na achttien jaar samenwerken verkaste haar man naar een andere afdeling binnen het bedrijf. 'Wat zegt het dat jij zo honkvast bent?', vraag ik haar. 'Allereerst dat ik het nog steeds naar mijn zin heb, dat spreekt voor zich.' Als ik doorvraag hoe dat komt, steekt ze van wal.

'Het is alles bij elkaar. Mensen kunnen begeleiden bij iets dat ze graag doen, maakt het natuurlijk een fijn beroep. Daarbij heeft iedere doelgroep wel iets leuks; de oudere zwemmers hebben veelal hun eigen verhaal dat ze graag met je delen.

Regelmatig zie ik ook ouders die ooit bij mij zijn afgezwommen en nu met hun eigen kinderen naar zwemles komen. Bij mensen met een beperking voel je dan weer hun dankbaarheid. En ook bij mijzelf, omdat ik dit mag doen.'

Mij is allang duidelijk dat Sandra een groot deel van haar plezier uit de

mensen haalt, zowel de bezoekers als haar collega's. 'Als je jarenlang dezelfde mensen verwelkomt, leer je elkaar kennen. Er ontstaan hier vriendschappen want sport verbreedert. Je bent getuige van gezinsuitbreidingen. Die baby's ontgroeien de maxi-cosi en zitten een paar jaar later ook weer op zwemles. Dat is superleuk!'

Natuurlijk kent dat ook een keerzijde: 'Die lieve oude mensen, die zo trouw hun baantjes zwemmen, ontvallen je op den duur. Die ga je dan echt missen.' Sandra herinnert zich een clubje hoogbejaarden dat voorheen elders zwom. 'Die waren zo hecht dat ze hier hun eigen baan opeisten, dat is toch prachtig? En wat dacht je van een 96-jarige zwemster die iedere week het personeel trakteerde op koeken? *Is voor jullie hè, niet voor de baas!*' zei ze er dan bij.

Ze vertelt verder: 'Ondanks dat ik als laatste uit de begintijd over ben, zijn er nog veel collega's van toen werkzaam bij andere vestigingen van het bedrijf. Dat zegt natuurlijk ook wel iets.' Ze doelt hiermee op haar werkgever, *Sportbedrijf Rotterdam*, dat een jaar of vijf geleden de gemeentelijke *Dienst Sport & Recreatie Rotterdam* afloste en sindsdien de meeste Rotterdamse baden runt.

'Gelukkig is er ook veel jonge aanwas. Het groeiende activiteitenaanbod in de Wilgenring vereiste ruimere openingstijden. Hierdoor namen de bezoekersaantallen toe met wachtlijsten tot gevolg. Dat vraagt om meer personeel dat dagelijks in de weer is om de lessen, de gastvrijheid, en de veiligheid van onze bezoekers te garanderen, en daarmee een betere sportbeleving neer te zetten.'

Die veiligheid is niet vanzelfsprekend, legt Sandra uit. 'Het intensieve gebruik van De Wilgenring vergt dat het hele complex zich aan allerhande keurmerken en hygiënerichtlijnen moet

houden. Die waarborgen een veilige, schone sportomgeving.' Veel mensen kennen De Wilgenring alleen als zwembad maar er gebeurt nog zoveel meer. Sandra noemt de sporthal van het complex. 'Naast een keur aan zaalsporten is er meermaals een heus WK Tangsudo (Koreaanse vechtkunst) georganiseerd in de Wilgenring!'

Ook wordt de hal verhuurd voor bijvoorbeeld reptielen- of paranormale beurzen. Er zijn ook ruimtes waar Sportbedrijf Rotterdam *Fit & Soepel* lessen voor senioren aanbiedt en waar de Telekids MusicalSchool zijn jonge talenten opleidt. Ze worden zelfs verhuurd om er vergaderingen in te houden.'

Daarnaast zijn er de squashbanen waarvan er eentje interactief is: 'Dan worden er spelelementen op de muur geprojecteerd waardoor je allerlei spellen kunt spelen op zo'n baan.' Maar het mooiste vindt Sandra de zogenaamde Spetterlessen+ en ABC+ van Stichting SportMEE die kinderen met een beperking onder begeleiding eerst *watervrij* maken en dan leert zwemmen.

Watervrij houdt in dat een kind in het water durft te springen, met zijn hoofd onder water durft en zijn ogen durft te openen onder water. 'Voor mij ligt daar de essentie van De Wilgenring; het is een centrum voor iedereen, waar je contact met elkaar hebt en dat zorgt voor dat gevoel van thuiskomen.'

Hiermee omschrijft ze wat mij betreft meteen hoe groot de wijkfunctie van De Wilgenring al ruim een kwart eeuw is en laat ze stiekem doorschemeren dat ze er met gemak nog jaren blijft werken.

Mark Duim

De Wilgenring, de historie

De stichting van Sportcentrum De Wilgenring komt voort uit plannen, die de gemeente Rotterdam eind jaren tachtig maakte om het aantal zwembaden te reduceren en te concentreren. Zowel het Oostelijk Zwembad als het Van Maanenbad in Blijdorp zouden worden gesloten evenals de toen nog in gebruik zijnde Overdekte aan de Willem van Hillegeersbergstraat.

In de oorspronkelijke plannen zou dat nieuwe zwemcomplex iets ten noorden van het Sint Fransiscus Gasthuis komen. De plannen om de bewoners van Kralingen het Oostelijk Zwembad af te nemen stoten op massaal verzet. De gemeente moest uiteindelijk bakzeil halen. Het Oostelijk Zwembad is sinds 1997 een Rijksmonument. Ook de sluiting van het Sportfondsenbad aan de Van Maanenstraat ging niet door. Dat is sinds 2002 een Rijksmonument. In 2012 en 2013 werden beide zwembaden gerenoveerd.

Nadat een streep was gezet door de locatie ten noorden van het SFG, vanwege de daar aanwezige resten van de vuilstortplaats, werd gekozen voor de huidige locatie. Het zwembad aan de Willem van Hillegeersbergstraat dat dateerde uit 1936 en in 1961 was overgegaan in eigendom van de gemeente Rotterdam, sloot zijn deuren nadat De Wilgenring was geopend. Eerst in 2005 werd het gebouw gesloopt.

Schiebroek kende een eigen zwembad(je) aan de Adrianalaan, nabij de Ringdijk. Dat was een instructiebad. Halverwege de jaren tachtig werd het door de gemeente Rotterdam afgestoten. Waarna het zich nog een aantal jaren in particuliere handen bevond met wisselende commerciële resultaten. Ook dat zwembad sloot in 1996 zijn deuren, toen De Wilgenring open ging.

Agenda

- Donderdag 14 september, Franciscus Gasthuis, 19.30 - 21.00 uur, informatiebijeenkomst voor bewoners over de nieuwbouw.
- Dinsdag 10 oktober, 20.00 uur, locatie Argonuatenvweg, vergadering wijkraad Hillegersberg.
- Dinsdag 24 oktober, Oranjekerk, 10.00 uur, inloop met koffie 9.30 uur. Culturele ochtend, Chris Mast over De Oranjekerk, de stichting en de bouw.
- Zaterdag 16 september en zondag 17 september, Koraalstraat 17, 11.00 - 17.00 uur, Groot Rotterdam's Atelier Weekend, werk van elf verschillende kunstenaars.
- Zaterdag 30 september van 14.00 - 16.00 uur najaarswandeling door de wijk van de Groenclub, aanmelden via groen@bokrotterdam.nl.
- Dinsdag 3 oktober, Oranjekerk, 10.00 uur, inloop met koffie 9.30 uur. Culturele ochtend, Bas van Braven over het werk van de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij.
- Zaterdag 7 oktober, 10.00 uur - 16.00 uur, museumremise Kootsekade, historische trams en bussen, museumwinkel, koffie en meer. Toegang 7,50 euro, Rotterdam Pas gratis.
- Dinsdag 10 oktober, 20.00 uur, locatie Argonuatenvweg, vergadering wijkraad Hillegersberg.
- Dinsdag 24 oktober, Oranjekerk, 10.00 uur, inloop met koffie 9.30 uur. Culturele ochtend, Chris Mast over De Oranjekerk, de stichting en de bouw.
- Zaterdag 28 oktober, Bergpolderplein, 11.00 - 13.00 uur, plantenmarkt op het Bergpolderplein, dit keer met veel bollen en struiken.
- Wijkwinkel, Rozenlaan 20, open maandag en donderdag van 9.30 tot 10.30 uur, telefonisch bereikbaar via 010-4224445 en via info@bokrotterdam.nl. Bewoners van het Kleiwegkwartier zonder computer, die voor een aanvraag of iets dergelijks een computer nodig hebben, kunnen zich wenden tot de wijkwinkel.
- Oranje Leeszaal/bibliotheek, Rozenlaan 20, woensdag 10.00 - 11.30 uur.

Zoekplaatje

Het nieuwe Zoekplaatje. We kregen een foto binnen van een inwoner van het Kleiwegkwartier. Een bewoner met enige bekendheid. Hij suggereerde hem te gebruiken voor het Zoekplaatje en we dachten: *waarom niet?* Dat hoewel het geen klassieke historische foto is, meer een foto van een locatie waarnaar de lezer op zoek moet gaan. Sorry voor onze vaste inzenders uit andere provincies...

Dit keer maar twee vragen: waar bevindt dit ornament zich en wat kunt u over de omgeving vertellen? Oplossingen zoals altijd per mail naar buurkrantbok@gmail.com of in de brievenbus op de Rozenlaan 20, uiterlijk 18 oktober 2023.

Dan gaan we nu over naar de oplossing van het vorige zoekplaatje. Er waren vier inzendingen, allemaal met het goede antwoord. We hadden het ook niet al te moeilijk gemaakt. En allemaal van vaste inzenders.

We citeren Stef Stolk: 'We zien het Bergpolderplein met het transformatorhuisje uit 1920. Met de klok mee achtereenvolgens de Heiligerleelaan, de Kleiweg, de Juliana van Stolberglaan en op de voorgrond de Elektroweg.'

Waar zich nu croissanterie De Snor bevindt, was vroeger een filiaal van slagerij Schell gevestigd. In de jaren vijftig bevond zich achter de boom de winkel van loodgieter Farinaux en daarnaast de groentewinkel van Johan van Brenkelen, thans Corry's Dierenwinkel.

Aan de overzijde waren de zelfbedieningswinkel van CO-OP 'De Vooruitgang', een filiaal van broodbakker Van der Meer & Schoep,

een postkantoor en papierrollenfabriek Neparofa gevestigd.'

Ook mevrouw Van Boven noemde de groentewinkel van Van Brenkelen, zij voegde daar nog aan toe, dat die later van de gebroeders 'O Neill was. Ook bracht ze de supermarkt van EDAH in herinnering. Alleen Bart de Vrijer kwam met een herinnering.

Op weg naar de school aan de Anthony Duyklaan liep hij langs het Bergpolderplein. Zoals hij schrijft: 'Weliswaar eind jaren vijftig, maar toch...'

Alle inzenders refereerden aan de veranderingen, die het Bergpolderplein heeft ondergaan. In de woorden van Stef Stolk: 'Tussen 1960 en 1968 lag op de voorgrond een tramspoor van lijn 10. In dat laatste jaar werd het tramspoor naar de andere zijde van het transformatorhuisje verlegd.'

Ook reed het verkeer tot 1995 nog om het transformatorhuisje heen. Rond 1995 is het Bergpolderplein bestraat als voetgangersgebied.'

Bouke Savert herinnert aan de lijnen van de trams: 'Eerst lijn 10, daarna lijn 6 en nu lijn 8.' Van Bouke Savert is ook weer de actuele foto (richting Kleiweg) voor de volledigheid nog een tweede actuele foto van Theo Joosten (richting Bergpolderplein). En mevrouw Van Boven waren 'al die geparkeerde auto's op de stoep' opgevallen.

Dan de datering. Mevrouw Van Boven denkt eind jaren tachtig begin jaren negentig. Bouke Savert schat rond 2000. Bart de Vrijer meent dat Croissanterie De Snor sinds 1987 bestaat en dat de foto daarom van na dat jaar is. Stef Stolk dateert de

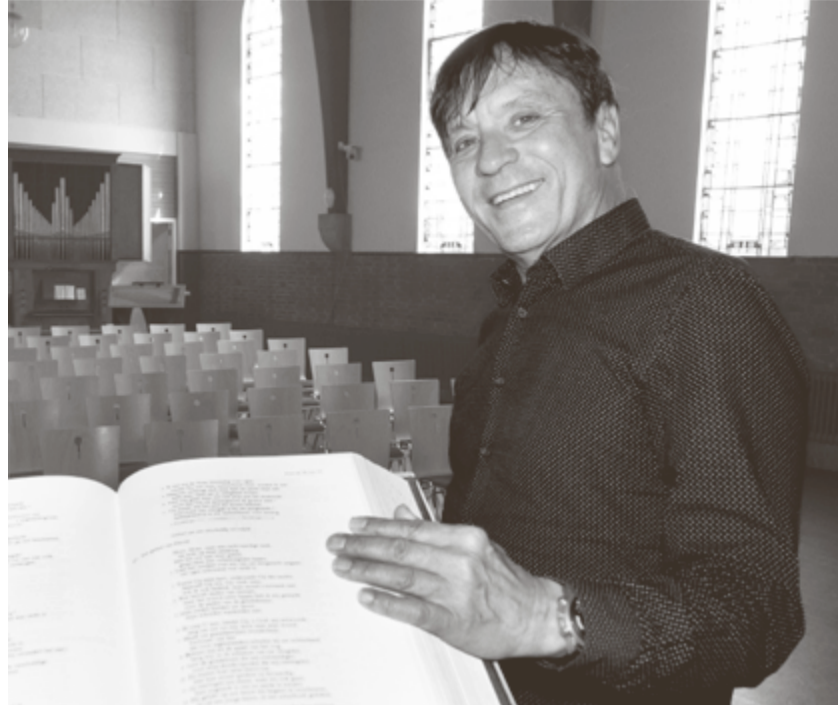

oprichting van deze croissanterie in 1990. Toen reed het wegverkeer nog om het transformatorhuisje heen.

Volgens hem is rond 1995 het Bergpolderplein bestraat als voetgangersgebied, zodat hij de foto tussen 1990 en 1995 dateert. Bij de loting voor de cadeaubon kwam Bart de Vrijer uit de bus als winnaar. We zullen hem opsturen.

Oranjekerk viert negentigjarig bestaan groots en met de buurt

Predikant Louis Krüger: 'God houdt ook van feesten.' (foto: Theo Joosten)

De Oranjekerk gaat vieren dat negentig jaar geleden de eerste steen werd gelegd. Op 28 oktober 1933 metselde dominee Blankhart die eerste steen in aan de zuidzijde van de ingang van de toren. Architect L.N. Krijgsman jr keek toe, de mannen droegen winterjassen zo blijkt uit de toen gemaakte foto.

De plannen voor de viering zijn tamelijk recent. Het was in mei dat Annabelle Ferdinand het plan opperde. Snel was een werkgroep geformeerd. In de woorden van predikant Louis Krüger: 'Ik heb zelden met zo'n fijne groep mensen gewerkt.'

De ideeën voor de viering vlogen over tafel, te veel om te realiseren. Maar inmiddels zijn de plannen uitgekristalliseerd. De gehele viering duurt ruim een week. Het begin staat in het teken van een reünie. Ieder die in het verleden een band met de Oranjekerk had, is welkom. De drie koren, die in de Oranjekerk oefenen, treden op. Een week later is er een dienst, waarvan Louis Krüger alleen kwijt wil, dat daar iets zal gebeuren wat nog nooit in een kerk heeft plaatsgevonden. We zijn benieuwd.

Nadrukkelijk zoekt de kerk ook het contact met de buurt. Een aantal activiteiten hebben een niet religieus karakter. Zo is er

op zaterdag 28 oktober een Buurtbraai, een barbecue. de werkgroep hoopt, dat vooral de vier omliggende straten goed zijn vertegenwoordigd. De kosten voor die activiteit worden gedragen door de Wijkraad van Hillelegersberg via een Bewonersinitiatief.

Dan is er op drie dagen in de twee weekeindes *thrifting*. Dat woord betekent in het Engels *bezuiniging*, maar inmiddels is het ook synoniem geworden voor een hippe vorm van kringloopwinkelen.

Vooraf van de Buurtbraai heeft Louis Krüger hoge verwachtingen. Hij hoopt dat een traditie het licht ziet. En theologisch weet hij te onderbouwen dat God ook van feesten houdt. En ook het feit dat de eerste steenlegging wordt gevierd en niet de voltooiing van het gebouw of de eerste dienst, spreekt hem aan: 'Toen werd het eerste zaadje geplant.'

Chris Mast

Programma

Zaterdag 21 oktober
11.00 - 12.00 uur Wijkpuzzeltocht voor jong en oud (*)
met aansluitend jubileumlunch (*)

Reünie (*)
14.00 uur Inloop met koffie (*)
14.30 - 18.00 uur Programma met moois van Toen en nu (*)
18.00 uur Feestelijke maaltijd (*)
Aanvangstijd ntb - kledingmarkt voor 0 - 18 jaar Butterfly Thrifting
20.00 uur Culturele jubileumavond

Zondag 22 oktober
9.45 uur Kerkdienst met thema Terugkijken met medewerking van koren Orange, Intercession en Shine
11.15 - 13.00 uur Kledingmarkt voor 0 - 18 jaar Butterfly Thrifting

Dinsdag 24 oktober
10.00 uur Culturele ochtend, lezing over de bouw en stichting van de Oranjekerk door Chris Mast

Woensdag 25 oktober
11.30 Inloop lunch
12.00 Herdenkingslunch met dankviering voor de buurt (*)
14.00-16.00 Feestmiddag voor kinderen van 4 tot 12 jaar (*)

Donderdag 26 oktober
15.00 uur Concert door Annabelle Ferdinand (viool) en Roderigo Robles de Medina (piano) in samenwerking met studenten van Codarts
20.00 uur Filmavond

Zaterdag 28 oktober
16.00 - 20.00 uur Buurtbraai (*) met Butterfly Thrifting

Zondag 29 oktober
9.45 uur Kerkdienst met thema Vooruitkijken met Rosa de Zandkunstenares en JaJa Kids kinderkoor

Voor activiteiten met een (*) opgave voor 15 oktober

via: jubileum@pkn-oranjekerk.nl
tel: 06-17144223
(Marga Langendoen)

Alle activiteiten vrije toegang.

Ook Metropoolregio akkoord met tramplan

In de laatst verschenen buurtkranten hebben we uitvoerig bericht over de plannen van de Metropool Regio Rotterdam Den Haag (MRDH) tot wijziging van het tramnet. In de oorspronkelijke plannen zou in Hillelegersberg zowel tram 4 als tram 8 verdwijnen. Maar wethouder Karremans (VVD) haalde bakzeil, die lijnen blijven.

Daardoor aangestoken veranderde ook coalitiepartij DENK van mening. Die partij wilde het eindpunt van tram 8 op Spangen behouden. De rails zou daar sowieso al blijven liggen, omdat de tram bij de thuiswedstrijden van Sparta dienst zou blijven doen.

We zijn de lezer nog schuldig de uitkomst van de besluitvorming in de vergadering van de metropoolregio. Die vond op woensdag 5 juli plaats. Tot teleurstelling van de tientallen belangstellenden vond er geen enkele inhoudelijke discussie meer plaats. De insprekers werden beleefd aangehoord en dat was het.

In het persbericht van de Metropoolregio wordt het als volgt verwoord: 'Armand van de Laar, portefeuillehouder OV-ontwikkeling: "De reacties van politiek en samenleving waren heftig en ik begrijp dat. Elke verandering in het tramnetwerk heeft impact op inwoners, reizigers, andere weggebruiker en de openbare ruimte. Als de halte of lijn die je gebruikt wegvalt telt dat. Mensen zijn dan niet direct overtuigd van het alternatief. Soms heeft dat tijd nodig maar de betrokken gemeenten hebben ook aanpassingen ingebracht. Niet iedereen stellen we daarmee helemaal tevreden, maar er is een ultieme poging gedaan om tot gezamenlijk- en het best denkbare

resultaat te komen en dat is gelukt.'

In dat persbericht wordt over lijn 4 en lijn 8 nu opgemerkt: 'De tram naar de Molenlaan en de Kleiweg blijft behouden met een

bij de reizigersaantallen passende frequentie.' En over het vervolg: 'De uitvoering van het toekomstplan voor de tram start in 2024 en zal in 2030 voltooid zijn.' Wordt vervolgd.

Affiche op de Schiebroekseweg (foto: Theo Joosten)

Wie op de Kleiweg langs de tramrails of in een van de zijstraten woont zal dit liedje van Guus Meeuwis bekend voorkomen. Want lijn 8 kan er wat van: kedeng – kedeng – kedeng doet iedere tram om de zoveel meter, bonkend op de plekken waar de stukken tramrails aan elkaar zijn gelast.

Een halve eeuw geleden was het nog een vertrouwd geluid tijdens treinreizen. Daar haalde Guus ook zijn inspiratie vandaan. Maar sinds de uitvinding van het langgelaste spoor verloopt reizen op rails een stuk geruislozer. Behalve dan op obscure lijntjes in de binnenlanden van Roemenië. En bij de RET.

Bij trams was het al heel lang gebruikelijk de stukken tramrails aan elkaar te lassen en glad te slijpen. Maar om duistere redenen heeft de RET in de afgelopen decennia in een aantal straten de tramrails vernieuwd met ingebouwd gebonk. Niet alleen op de Kleiweg maar ook op de Oudedijk en in de Zaagmolenstraat denderen de trams met staccato gedreun over de rails. Overigens zijn dat allemaal straten waar de tramrails in de nabije toekomst – als het aan de Metropoolregio ligt – zullen worden opgebroken. Of er daarom met een vooruitziende blik rails van een goedkopere/slechtere kwaliteit zijn gelegd? Je zou het haast denken. Maar het is in ieder geval opvallend dat in veel andere tramstraten dit gebonk veel minder valt te beluisteren.

Voor het gebonk op de Kleiweg hebben we vanuit de bewonersorganisatie al vele malen aandacht gevraagd. Voor het laatst in 2022, toen duidelijk werd dat we in 2023 er zes maanden lang vijftig trambewegingen per etmaal bij zouden krijgen, omdat de RET het terrein bij de werkplaats tijdelijk als openluchtremsingeling ging gebruiken. Toen werd toegezegd dat *er naar zou worden gekeken*. Ondertussen konden we op stille avonden iedere tram naar het eindpunt al horen aankomen vanaf de Uitweg, zonder dat er iets verbeterde.

Navraag in het voorjaar van 2023 leverde op dat *er naar was gekeken*. Conclusie: er hoeft niets aan gedaan te worden want alles voldoet aan de normen. Een eventuele specifieke klacht moest worden doorgegeven met het huisnummer waar de bonk zich laat horen. Onze tegenwerping was dat het om tientallen punten tussen Albert Heijn en de Hoofdlaan gaat zodat het maar beter is als de RET zelf een inventarisatie over de hele Kleiweg maakt. We zijn niet onbezoldigd in dienst om de gebreken in het tramnet in kaart te brengen. Maar dat vindt de RET dus niet. Ook het voorstel om samen met de spooraanwoner en de BOK een keer het traject te berijden om zelf te constateren dat er met ons gehoor niets en met de rails op de hele Kleiweg van alles mis is, werd afgewezen.

Uiteindelijk kwam na twee jaren in een lange email de aap uit de mouw: Het spoor voldoet aan de normen voor een veilige berijdbaarheid en dat is het criterium waar de aanwoner zich aan heeft te houden. Geluidsoverlast is geen contractitem, dus daar hoeft niks aan te worden gedaan. Zo zit dat, in deze tijd van ontspoorde marktwerking en contractmanagement. De RET heeft twee jaar tijd (en geld) gewonnen met vooral niets doen met terechte klachten van omwonenden.

John Krijgsman

Eeuwfeest elektrische tram

Het zal menige wijkbewoner niet ontgaan zijn dat in de laatste weken van juli het Rotterdams Openbaar Vervoermuseum op verschillende manieren aandacht heeft besteed aan het eeuwfeest van de elektrische tram naar Hillegersberg.

Bij vele tientallen winkels langs de tramroute tussen Station Noord en de Molenlaan verschenen historische foto's in de etalages. De opnamen waren afkomstig uit het archief van het museum (www.rovm-digitaal.nl) en konden dankzij financiële bijdragen van de wijkraad en van het ROVM worden afgedrukt en gedistribueerd.

In het museum in de eveneens honderdjarige tramremise aan de Kootsekade werd op zaterdag 29 juli een digitale presentatie vertoond over de geschiedenis van al het tramvervoer naar Hillegersberg. Dus ook de

paardentram die van 1882 tot 1923 tussen het Hofplein en de Dorpsstraat reed en de historie van de tramremise kwamen aan bod.

Het hoogtepunt was op die zaterdag 29 juli het herleven van de oude tramlijn 14. Maar liefst zeven verschillende tramtypen uit de grote collectie die in de museumremise is ondergebracht reden als lijn 14 tussen de Molenlaan en Kralingen. De route was niet helemaal historisch verantwoord, maar omdat het centrum van Rotterdam onbereikbaar was wegens het Zomercarnaval werd uitgeweken naar

De zomertram met open aanhanger (bouwjaar 1907) slaat af naar de Hillegondastraat. (foto: John Krijgsman)

Het Allan tramstel uit 1950 op de Straatweg. (foto: John Krijgsman)

de Burgemeester Oudlaan. Daarbij werd *toevallig* voor een groot deel gereden over tramrails die volgens het MRDH-plan 'Toekomstvast Tramnet' overbodig zijn en over enkele jaren zullen worden opgebroken.

De weersomstandigheden waren wisselend, maar niet zo slecht dat de *Zomertram* binnen moest blijven. Dit tramstel met open aanhanger (bouwjaar 1907) liet herleven hoe veel Rotterdamers tot 1940 op mooie zomerdagen naar Plaswijck gingen. Het jongste rijdende museumstuk dateerde uit 1985. Vooral bij de wat jongere generaties riep deze knalgele tram met oranje bankjes de nodige nostalgische gevoelens op. Voor anderen waren het Allan-tramstel

uit 1950 of de Düwag uit 1965 weer een feest der herkenning. Het af en aan rijden van al deze trams bewees weer wat een unieke, omvangrijke en belangrijke verzameling Rotterdams erfgoed er in onze wijk wordt gesteld en gekoesterd.

Er werden bijna driehonderd kaartjes verkocht voor de bijzondere tramritten inclusief een bezoek aan het museum. De speciale jubileumbrochure over het tramvervoer naar Hillegersberg is tijdens de museumdagen (7 oktober en 4 november) nog te koop in de museumwinkel, zo lang de voorraad strekt. www.rovm.nl

John Krijgsman

Düwag tram 385 uit 1965 in de Bergse Dorpsstraat. (foto: Paul van Baarle)

De jongste museumtram (uit 1985) op de Straatweg. (foto: John Krijgsman)

Feestelijke onthulling nieuwe straatnaambordjes

Sinds enige tijd hebben de beide voet-/fietspaden langs de Randstadrail tussen de Kleiweg en de Melanchtonweg een naam. Alleen: er staan geen straatnaambordjes! Daar komt eindelijk verandering in. En dat gaan we vieren.

Donderdag 14 september om 16.30 uur wordt het straatnaambordje Humanistenpad onthuld, bij Erasmussingel 181. Met een toelichting over het hoe en waarom van deze naam. Daarna gaan we naar de hoek bij de overweg Kleiweg/Allanpad voor de onthulling van het bordje Allanpad. Ook

hier zal worden verteld waarom het pad deze naam heeft gekregen. Na afloop van de 'plechtigheid' doen we een hapje en een drankje.

In verband hiermee verzoeken wij u zich vooraf aan te melden op e-mail kritih31@outlook.com.

Allanpad in 2020. (foto: Theo Joosten)

Humanistenpad in 2022. (foto: Theo Joosten)

Koningin Máxima bezoekt HMC

Koningin Máxima brengt op donderdagochtend 21 september een werkbezoek aan het Hout- en Meubileringscollege (HMC) gelegen naast de halte Melanchtonweg van Randstadrail. Het bezoek staat in het teken van praktisch ondernemerschapsonderwijs en duurzaamheid binnen het onderwijs.

Locatiedirecteur Marjolein Hesselink geeft Koningin Máxima een rondleiding door de school langs praktijkruimtes zoals het studiecentrum, de woonwinkel, de praktijkklokken en de machinehal. Tijdens de rondleiding gaat Koningin Máxima in gesprek met (afgestudeerde) studenten die zelfstandig ondernemer zijn. De studenten zullen vertellen over hun meesterstukken en hun ambities om ondernemer te zijn. Docenten laten zien hoe het ondernemerschap terugkomt in het onderwijs bij het HMC. Daarnaast komt het thema duurzaamheid aan bod. Docenten en studenten spreken

met Koningin Máxima over wat het thema duurzaamheid betekent voor het HMC, voor zijn studenten en voor de ontwikkelingen in de branches waarvoor het instituut opleidt.

Het HMC is sinds 1929 de enige mbo vakschool waar alle opleidingen met interieur, meubel, houttechniek en vakspecialisme te maken hebben. Het HMC heeft een locatie in Amsterdam en Rotterdam. Naast het regulier onderwijs, verzorgt het HMC ook na-, her- en bijscholing voor mensen die al in de branches werkzaam zijn, diverse praktijkcursussen en vakopleidingen.

Plaswijckpark eeuw oud

Het Plaswijckpark viert het weekeinde van zaterdag 9 en zondag 10 september het honderdjarig bestaan. Er zijn allerlei activiteiten voor de kinderen. Het thema van het jubileumfeest is *Ridders en prinsessen*. Kinderen wordt gevraagd hun mooiste koninklijke outfit uit de kast te halen, het zwaard te slijpen de kroon te poetsen voor een groot feest. **Kijk op de website voor meer informatie.**

Concerten in de Hillegondakerk

De Concertstichting Hillegersberg heeft het programma voor het seizoen 23-24 bekend gemaakt. De concerten zijn in de Hillegondakerk steeds op zaterdagavond en beginnen om 20.15 uur. Het programma voor de komende maanden.

Zaterdag 16 september

Goldberg Trio. Diet Tilanus-viool, Frederik Boits-altviool en Stephan Heber-cello. Bach - Goldbergvariaties

Zaterdag 21 oktober

Vertelconcert De rechtvaardigen

Jan Brokken-verteller, met Lidy Blijdorp-cello en Tobias Borsboom-piano. Sjostakovitsj, Bosmans, Ravel (Kaddisj), Bruch, Bloch (o.a. Prayer) en Schubert

Zaterdag 18 november

Thomas Beijer, piano. Werken van Brahms, Bartók en Chopin

Zaterdag 16 december

'Timeless Christmas'

Ensemble Luci Serene m.m.v. Camerata Delft Heleen Meijer-sopraan, Marie Anne Jacobs-alt en Emilio Aguilar Balbuena-tenor Imre Rolleman-fluit, Quirine van Hoek-viool, Lotte Beukman-cello en Andrew Clark-klavecimbel

Een tijdreis door vijftien eeuwen kerstmuziek, samengesteld en gekozen door Andrew Clark.

Voorlichting Politie in samenwerking met de wijkraad Hillegersberg.

Wijkagent Annemiek Roos organiseert samen met de Wijkraad Hillegersberg twee informatiebijeenkomsten

Maandag 25 september: "Echt of Nep?"

Aan de hand van een interactieve film hebben we het over babbeltrucs. We gaan actief aan de slag om te ervaren hoe een babbeltruc werkt. Hoe herken je deze? Hoe reageer je erop?

Vrijdag 29 september: "Preventie en Oplichting"

Preventie is niet alleen goed hang- en sluitwerk in je huis hebben. Wees alert op onbetrouwbare dienstverleners, valse collecteurs aan de deur en zogenaamde pakketbezorgers. Hoe herken je ze? Wat doe je?

Waar: Politiebureau Noord, Prins Frederik Hendrikstraat 40, 3051 ES Rotterdam

Tijd: Inloop 18.30 uur. Start is om 19.00 uur en het duurt tot 20.30 uur.

Opgeven: Het aantal plaatsen is beperkt, daarom is vooraf opgeven verstandig

Hoe: stuur een mail naar: wijkraad.hillegersberg@gmail.com

Nieuws van de groenclub

De zomervakanties zijn voorbij, Het najaar is begonnen en de groenclub heeft plannen voor een aantal activiteiten voor de bewoners van het Kleiwegkwartier.

Wij beginnen met een najaarswandeling door de wijk op zaterdag 30 september van 14.00 tot 16.00 uur. Wij wandelen door de wijk in gezelschap van een expert die ons meer zal vertellen over het groen om ons heen. Wie mee wil lopen, kan zich aanmelden met een mail aan groen@bokrotterdam.nl.

Op zaterdag 28 oktober tussen 11.00 en 13.00 uur organiseren wij opnieuw een plantenmarkt op het Bergpolderplein. Dit keer bieden wij bollen en struiken aan samen met een aantal organisaties die bezig zijn met stadsvergroening en het biologische kweken van inheemse planten.

Als laatste activiteit in 2023 staat op vrijdag 24 november een tweede Klimaatcafé op het programma. Wederom in de Oranjekerk. Meer informatie over het onderwerp en de sprekers volgt.

Tot slot een oproep. Wij zoeken vrijwilligers die mee willen doen met een aantal groenbeheer activiteiten in de wijk. Wie bereid is een bloembak of een groenperk in beheer te nemen, kan dat ons laten weten. Voor inspiratie bevelen we aan een nieuwe serie op NPO1 op zaterdagavond om 19.00 uur *12 straten groen*. Onderwerp

is: Bewoners die samen hun straat vergroenen en tegelijkertijd elkaar steeds beter leren kennen.

Wie onze nieuwsbrief wil ontvangen kan zich aanmelden via groen@bokrotterdam.nl.

En ook degene die ons team wil komen versterken is van harte welkom.

Plantjesmarkt in juni.

Lezing over Nooit gebouwd Hillegersberg

De Stichting Historisch Hillegersberg Schiebroek (SHHS) organiseert op maandag 9 oktober in de Hillegondakerk weer een lezing. Spreker is Chris Mast (redacteur van de Buurtkrant van het Kleiwegkwartier). Hij zal spreken over het *Nooit gebouwde Hillegersberg*.

Plannen voor een haven in het Kleiwegkwartier, een verkeersweg dwars door de Bergse Achterplas, een bioscoop aan de Straatweg, om maar een greep te doen, bleven (gelukkig) plannen waarvan de tekeningen in de archieven rusten.

De inloop is van 19.30-20.00, de lezing begint om 20.00 uur en duurt tot 21.15, daarna tot 22.00 uur npraatje. De bijeenkomst is gratis, iedereen is welkom. Aanmelding is gewenst, maar niet noodzakelijk.

Woning verkopen?

Wij komen graag langs voor een vrijblijvende waardebeoordeling!

woonvisie.nl • kleiweg 147 • 010 - 2180280

Bodde Installatietechniek
085-0600662

Voor onderhoud en reparatie van uw cv-ketel, vloerverwarming, boiler, geiser en gashaard

*Binnen postcodegebied 3051 rekenen wij geen voorrijkosten

Elektroweg 11-Z
3051NB Rotterdam
info@boddeinstallatietechniek.nl
www.boddeinstallatietechniek.nl

Scan de QR-code en bezoek onze website

Corry's Dierenwinkel
Bergpolderplein 2-3
3051 GA Rotterdam
Telefoon: 010 4611295

Openingstijden:
ma. t/m do. 9.00 tot 18.00
vr. van 9.00 tot 21.00, zat. 9.00 tot 17.00

tevens kunt u bij ons terecht voor het trimmen van uw hond

FAUNALAND

GELD NODIG?

HOOGSTE PRIJS VOOR UW GOUD, DIRECT GELD

CASH4GOLD&GOODS
Rozenlaan 2A - 3051 LR Rotterdam
06 - 13 26 13 48
info@cash4GoldandGoods.nl

INKOOP EN BELENEN VAN GOUD EN KOSTBARE GOEDEREN TEvens ZIJN WIJ HET ADRES VOOR AAN EN VERKOOP VAN GOUDBAREN EN BELEGGINGSGOUD

OPENINGSTIJDEN
Maandag t/m Vrijdag 10.00 - 16:30
Zaterdag & zondag op afspraak

Basis Zdrave

Praktijk voor Fysiotherapie Mw.P.N.Leone
Fysiotherapie / McKenzie Therapie
Oedeem Therapie / Lymfedrainage
Medische Fitness Training

Begoniastraat 6, 3051 LC Rotterdam,
010 - 418 07 58

Zie ook onze website
www.bzfysiotherapie.nl

Geen wachtlijst, meestal geen verwijfsbrief nodig, contracten met de grotere zorgverzekeraars.

Colofon BOK

Bestuur
Pim van Soeren (voorzitter), John Hokke (secretaris-penningmeester), Chris Mast (Buurtkrant) en Jiska Schimmelpennink (lid).

Kantoor, wijkwinkel en redactie
Rozenlaan 20, 3051 LS Rotterdam,
tel 422 44 45, info@bokrotterdam.nl.
Open maandag en donderdag van 9.30 - 10.30 uur.
Ook te bereiken telefonisch of per mail.

Redactie
Mark Duim, Ciska Evers, Marlies Katy Hanifer, Theo Joosten (beeld), Coco Kossmann, John Krijgsman, Chris Mast (leiding en eindredactie, 06-4354 7060), Xandra Savelkoulis en Marjolein Tan.

buurtkrantbok@gmail.com,
www.bokrotterdam.nl

De groengroep van de BOK (voorzitter Sofie Schrover) is te bereiken via groen@bokrotterdam.nl

Op artikelen uit de Buurtkrant rust copyright, het overnemen is niet toegestaan.

Losse exemplaren bij Albert Heijn, Cash4gold, Gusto Italiano, Hoogvliet, Primera en Opticien Dorssen.

De volgende krant verschijnt op vrijdag 27 oktober 2023.

Oplage: 5.000
Opmaak: Franscesca Smink
Druk: Goos Reclamemakers, Ouderkerk aan den IJssel

SKVR The Creative Network

Schilderende vrouwen

Kom alles te weten over getalenteerde kunstenaressen door de eeuwen heen. Zoals Artemisia Gentileschi, Judith Leyster, Rachel Ruysch en Berthe Morisot.

En laat je verrassen door de vertelkunst van docent Patricia Huisman.

Start vrijdag 29 september 2023

Waar: **SKVR Ringdijk**, Ringdijk 50, Rotterdam
Tijd: **13:30 - 15:30 uur**
Prijs: **€ 99,-**

Cursus 6 lessen

Schrijf je in via skvr.nl/schilderendevrouwen voor een heerlijk begin van je weekend.

SKVR The Creative Network

Kies nu Jouw cursus!

Het cursusseizoen is begonnen!
Start snel of stroom nog in.

skvr.nl/kies

DE ADEMWERKPLAATS

Lezing over Ademhaling

Kom luisteren naar mijn verhaal over het belang van een gezonde Ademhaling en de Buteyko methode. Het heeft mij aan een betere gezondheid en meer rust geholpen (ik had last van bronchitis en neuspoliepen), maar kan ook bij veel andere klachten verbetering brengen, zoals astma, slaapapneu en hyperventilatie

Kom op woensdagavond 25 oktober om 20:00 uur naar "de Buurvrouw", Larikslaan 200 in Schiebroek. Entree is gratis maar i.v.m. het inrichten van de ruimte, graag vooraf aanmelden via vragen@de-ademwerkplaats.nl

De Ademwerkplaats
www.de-ademwerkplaats.nl